

5. Voor wie is Christus gestorven?

Het calvinisme zegt dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Maar dat is niet wat de Bijbel zegt. In de Bijbel lezen we dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Jezus is voor alle mensen gestorven, maar alleen de mensen die daar hun vertrouwen op stellen, zullen behouden worden.

5.1. Het Bijbelse bewijs dat Jezus voor alle mensen is gestorven

5.1.1. Er zijn Bijbelteksten die verklaren dat Jezus is gestorven voor de wereld

Het staat er simpelweg.

+1 Johannes 2:2

"En Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze maar voor die der gehele wereld." (1 Johannes 2:2)

Kan het nog duidelijker gezegd worden? Een verzoening voor de zonden der gehele wereld.

+ Johannes 1:29

"Zie, het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt"

+ Johannes 3:16,17

"En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe. Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde."

Uit liefde voor 'de wereld' heeft God zijn Zoon gegeven. Zo heeft God het mogelijk gemaakt dat een ieder die gelooft eeuwig leven ontvangt.

+ Johannes 6:33

"want dát is het brood Gods, dat uit de hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft"

Jezus is het brood des levens dat uit de hemel is neergedaald en dat aan de wereld het leven geeft. *"Ik ben het levende brood, dat uit de hemel nedergedaald is. Indien iemand van dit brood eet, hij zal in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld." (Joh. 6:51)*

+ 2 Kor. 5:18,19

"En dit alles is uit God, die door Christus ons met zich verzoend heeft en ons de bediening der verzoening gegeven heeft, welke immers hierin bestaat, dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hen hun overtredingen niet toe te rekenen en dat Hij ons het woord der verzoening heeft toevertrouwd."

Hier staat dat God in Christus de wereld met zichzelf heeft verzoend.

Wat wordt in deze teksten met 'de wereld' en 'de gehele wereld' bedoeld?

Met wereld worden 'alle mensen' bedoeld. God heeft de wereld liefgehad betekent dat Hij alle mensen heeft liefgehad. Hij heeft zijn Zoon gegeven voor alle mensen die in de wereld zijn. Uit liefde heeft Hij zijn Zoon voor alle mensen gegeven opdat ieder die in Jezus gelooft behouden wordt. Daarom nodigt God alle mensen uit tot het heil. God verlangt naar het behoud van elk mens. Hij heeft geen lust in de dood van een goddeloze, maar veeleer daarin dat die mens zich bekeert (Ezechiël 33:11) en Hij wil niet dat enig mens verloren gaat (2 Petrus 3:9). Daarom heeft hij voor ieder mens het behoud mogelijk gemaakt. Precies zoals in de Bijbelteksten die hierboven zijn aangehaald wordt gezegd.

Het calvinisme kan deze teksten niet letterlijk nemen, want calvinisten geloven immers niet dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Om de teksten over Gods liefde voor de wereld in overeenstemming te brengen met hun leer moeten calvinisten de teksten anders uitleggen. Dat doen ze door te stellen dat in deze teksten met het woord wereld niet alle mensen worden bedoeld.

De meeste Calvinisten stellen dat met het woord wereld slechts de uitverkorenen worden bedoeld. Wereld moet je dan lezen als 'de wereld van de uitverkorenen'. "Alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkorenen' gehad, dat hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft." Deze uitleg is in strijd met de normale taalkundige betekenis van het woord wereld. Het komt er op neer dat zij beweren dat God met die tekst precies het tegenovergestelde heeft bedoeld dan wat er staat. Niet de wereld, niet 'allen', maar juist een beperkte groep, 'sommigen'.

Er is uit de teksten zelf en vanuit de directe context geen enkele dwingende reden, en zelfs geen enkele aanwijzing, te geven waarom we het woord wereld hier niet letterlijk zouden moeten nemen.

Een andere poging om deze teksten in overeenstemming te brengen met de calvinistische leer wordt gedaan door te stellen dat met wereld een vertegenwoordiging uit alle volken wordt bedoeld. Of dat er mee wordt bedoeld dat mensen uit zowel de joden als de heidenen behouden zullen worden. Je moet dan Johannes 3:16 als volgt lezen." Alzo lief heeft God een selectie van mensen uit alle volken der wereld lief gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft opdat de mensen die ik geselecteerd heb behouden worden omdat ik van plan ben hen het geloof te geven."

Als God had willen zeggen dat Hij niet de gehele wereld maar alleen de uitverkorenen liefhad waarom heeft Hij dat dan niet gezegd? Waarom spreekt Hij in de hierboven aangehaalde Bijbelgedeelten dan over 'de wereld' en zelfs over 'de gehele wereld'? Waarom zegt Hij dan precies het tegenovergestelde van wat Hij volgens de aanhangers van de beperkte verzoening zou bedoelen?

Bij de uitleg van een Bijbelgedeelte moeten we, naast het letten op de context, ook het principe van Schrift met Schrift vergelijken toepassen. We moeten een tekst altijd in overeenstemming met de andere Schriftgedeelten die over hetzelfde onderwerp gaan uitleggen. Als we dat doen, dan blijkt dat er nog meer teksten zijn die zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Die teksten worden hieronder besproken. Het zijn Bijbelgedeelten die bevestigen dat met 'de wereld' alle mensen worden bedoeld. Daarentegen zijn er, zoals hieronder ook zal worden besproken, geen Bijbelteksten die zeggen dat Jezus uitsluitend voor

de uitverkorenen is gestorven. Als we Schrift met Schrift vergelijken dan is duidelijk dat hier met wereld alle mensen worden bedoeld.

5.1.2. Er is een Bijbeltekst die zegt dat Jezus voor een ieder is gestorven

"Jezus, die ... voor een ieder de dood zou smaken" (Hebr. 2:9)

"Maar wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond" (Hebr. 2:9)

God wil vele zonen en dochters. Omdat te bereiken is Jezus mens geworden en heeft Hij voor ieder mens de dood gesmaakt opdat een ieder die wil door het geloof een zoon van God kan worden.

5.1.3. Er zijn Schriftgedeelten die zeggen dat Hij voor allen is gestorven

+ Jezus heeft zich gegeven als losprijs voor allen

*"Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil dat alle mensen behouden worden en tot erkenning der waarheid komen. Want er is één God en ook één middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs **voor allen**." (1 Timotheus 2:3-6)*

God wil dat alle mensen behouden worden. Daar verlangt Hij naar. En om dat mogelijk te maken heeft de Here Jezus zijn leven als losprijs gegeven voor allen.

Het "allen" uit vers 6 slaat terug op "alle mensen" uit vers 4.

De christenen die een beperkte verzoening leren beweren in feite dat we in plaats van 'allen' hier 'sommigen' moeten lezen. C.H. Spurgeon heeft daar het volgende over gezegd, in een preek over dit Bijbelgedeelte.

"Wat nu? Moeten we proberen om een andere betekenis in de tekst te stoppen dan de betekenis die hij bij een eerlijke lezing heeft? Daar pas ik voor. Jullie zullen, althans de meesten van jullie, bekend zijn met de wijze waarop onze oudere calvinistische vrienden met deze tekst omgaan. "Alle mensen," zo zeggen zij, - "dat wil zeggen sommige mensen"; alsof de Heilige Geest niet had kunnen zeggen "sommige mensen", als Hij dat had bedoeld. "Alle mensen," zo zeggen ze, "dat wil zeggen sommige van alle soorten mensen"; alsof de Heer niet had kunnen zeggen "alle soorten mensen" als Hij dat had bedoeld.

De Heilige Geest heeft door de apostel geschreven "alle mensen" en zonder twijfel bedoelde Hij alle mensen. Ik las zojuist de uitleg van een zeer bekwame doctor in de theologie die de tekst zo uitlegt dat hij weggeredeneerd wordt. Hij past grammaticaal buskruit op de tekst toe, en blaast de tekst op terwijl hij hem uitlegt Mijn liefde voor consequent zijn jegens mijn eigen leerstellige inzichten is niet groot genoeg om me toe te laten om ook maar één enkele tekst van de Schrift te veranderen. Ik heb een groot respect voor orthodoxie, maar mijn liefde voor de inspiratie van de Bijbel is groter. Ik zou liever honderd keer inconsequent lijken tegenover mijzelf dan inconsequent te zijn met het woord van God. "

Spurgeon was een vijfpunts calvinist, maar hij weigerde om de duidelijke betekenis van 1 Timotheus 2:6 weg te redeneren, ook al paste deze tekst niet in zijn theologische systeem. Hij verwijt sommige van zijn calvinistische medegelovigen dat ze door hun gekunstelde uitleg

van deze tekst de Schrift veranderden. Zie de voetnoot voor het originele Engelse citaat met de bronvermelding¹.

+ **Eén is voor allen gestorven**

*"zijn wij tot het inzicht gekomen dat één **voor allen** is gestorven" (2 Kor. 5:14)*

De bedoeling van het offer van Christus is dat de mensen niet meer voor zichzelf zouden leven maar voor God. Dat is Gods verlangen voor alle mensen. *"Daar Hij niet wil dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen" (2 Petrus 3:9)*

+ **Alle mensen veroordeeld, alle mensen gerechtvaardigd**

"Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten eeuwig leven." (Rom. 5:18)

Hier worden de zondeval en de kruisdood van de Here Jezus tegenover elkaar gesteld. Ze hebben beiden hun effect op alle mensen. Let op het twee keer herhaalde "alle mensen". Zowel de zondeval als de kruisdood van de Here Jezus zijn wereldwijd in hun effect. Uit andere Bijbelgedeelten weten we dat het effect van de zondeval automatisch doorwerkt bij alle mensen. Het effect van de dood van Christus werkt niet automatisch door bij alle mensen. Je hebt er alleen wat aan als je het gelooft. Maar de bedoeling van de dood van Christus is even wijd als het effect van de zondeval is.

+ **Een Heiland voor alle mensen**

*"omdat wij onze hoop gevestigd hebben op de levende God, die een Heiland is **voor alle mensen**, inzonderheid voor de gelovigen" (1 Tim. 4:10)*

"Een heiland ..voor alle mensen." De Here Jezus is voor alle mensen gekomen, Hij heeft voor hen zijn leven aan het kruis gegeven, Hij biedt hen vergeving aan op voorwaarde dat ze in Hem geloven. In die zin is hij een heiland voor alle mensen. Maar alleen de mensen die echt geloven worden daadwerkelijk behouden. In die zin is Hij in het bijzonder de heiland van de gelovigen.

+ **Jezus bracht heil voor alle mensen**

*"want de genade Gods is verschenen, heilbrengend **voor alle mensen**" (Titus 2:11)*

¹ *Commenting on 1 Tim. 2:3-6, Spurgeon said: "What then? Shall we try to put another meaning into the text than which it fairly bears? **I trow not**. You must, most of you, be acquainted with the general method in which our older Calvinistic friends deal with this text. "All men," say they, - "that is some men": as if the Holy Ghost could not have said "some men" if He had meant some men. "All men," say they; "that is some of alle sorts of men"; as if the Lord could not have said "all sorts of men" if He had meant that.*

The Holy Ghost by the apostle has written "all men," and unquestionable He means all men. I was reading just now the exposition of a very able doctor who explains the text so as to explain it away, he applies grammatical gunpowder tot it, and explodes it by way of expounding it..... My love of consistency with my own doctrinal views is not great enough to allow me knowingly to alter a single text of Scripture. I have a great respect for orthodoxy, but my reverence for inspiration is greater. I would sooner a hundred times over appear to be inconsistent with myself than be inconsistent with the word of God"

(C.H. Spurgeon, Metropolitan Tabernacle Pulpit. 1 Tim 2:3,4, vole 26, pp. 49-52)

Voor alle mensen en niet alleen voor de uitverkorenen.

Samenvatting

We hebben gezien dat de Schrift zegt dat Jezus voor de wereld is gestorven, voor de gehele wereld, voor allen, voor ieder mens en voor alle mensen. Kan het nog duidelijker gezegd worden?

5.1.4. Nog meer bevestiging uit de Bijbel dat Jezus voor alle mensen is gestorven

Hierboven zijn de directe uitspraken uit de Schrift besproken die zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Er zijn nog meer teksten die indirect bevestigen dat Jezus inderdaad voor alle mensen is gestorven.

+ Jezus is zelfs gestorven voor valse leraren

"zoals ook onder u valse leraren zullen komen, die verderfelijke ketterijen zullen doen binnensluipen, zelfs de heerser, die hen gekocht heeft, verloochende en een schielijk verderf over zichzelf brengende" (2 Petrus 2:1)

Dit vers gaat over valse leraren. Van deze valse leraren wordt gezegd dat ze *"de heerser, die hen gekocht heeft"* verloochenen. De heerser die hen gekocht heeft is Jezus. Door hun leer en gedrag verloochenen ze Jezus. Het gaat over valse leraren die beleden christen te zijn.

Niemand zal willen beweren dat valse leraren bij de uitverkorenen horen. Er wordt van hen gezegd dat ze *"een schielijk verderf"* over zichzelf brengen. Er staat dat ze Jezus verloochenen (de Heerser die hen gekocht heeft). Je kunt niet tegelijk Jezus verloochenen en behouden worden.

Het feit dat zelfs van valse leraren wordt gezegd dat de Heer hen gekocht heeft bevestigt dat Jezus inderdaad voor alle mensen is gestorven.

Dit vers is onmogelijk in overeenstemming te brengen met de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Daarom wordt deze tekst binnen het calvinisme meestal genegeerd. Maar sommige calvinisten proberen deze tekst zo uit te leggen dat hij toch in de calvinistische leer past. Zij stellen dat met *"de heerser die hen gekocht heeft"* niet Jezus wordt bedoeld maar God.

Dit is volstrekt ongeloofwaardig. Petrus spreekt in 2 Petrus 2:1 tot een groep christenen. Hij zegt over een aantal valse leraren die in hun midden optreden dat ze de Heerser die hen gekocht heeft verloochen.

Alle mensen in de gemeenten waren deel van de gemeente geworden door Jezus te belijden als Heer. Ze waren losgekocht door het bloed van Christus. Ook de valse leraren waar Petrus over spreekt hadden Jezus als Heer beleden, toen ze gedoopt werden en toetraden tot de gemeente. Maar nu loochenden ze door hun gedrag en hun leringen de Heerser die hen gekocht had. Door als belijdend gemeentelid de genade van de Heer in losbandigheid te veranderen verloocheneden ze Jezus.

Wie had die heerser die hen gekocht heeft en die ze verloochenden anders kunnen zijn dan Jezus? De Heer, dat is de heerser, van de gemeente die hen had vrijgekocht met Zijn bloed?

Hoe hadden de christenen waar Petrus zijn brief naar toestuurde dit anders kunnen opvatten?

En toch beweren sommigen calvinisten, zoals bijvoorbeeld Wayne Grudem, dat met deze heerser niet Jezus maar God wordt bedoeld. Ze wijzen er op dat in Deuteronomium staat dat God Israël heeft losgekocht uit Egypte. Dat was ook een loskoping. Ze vergeten echter dat deze loskoping ook geschiedde met de bloedstorting van een Lam. Het paaslam dat verwees naar het echte Paaslam dat zou komen. Het is bovendien - zoals hierboven is uitgelegd - zeer onwaarschijnlijk dat de geadresseerden van de Petrusbrief aan God dachten in plaats van aan Jezus toen Petrus tot hen sprak over "*de enige heerser die hen gekocht had*".

Je wordt er erg droevig van als je ziet hoe christenen zich op allerlei manieren onder de voor de handliggende uitleg van een Bijbeltekst proberen uit te draaien. Dit is niet integer. Waar is de liefde voor de waarheid? Ik wijs in dit verband nogmaals op het citaat van C.H. Spurgeon. Ik citeer er hieronder een deel van, voor het volledige citaat en bronvermelding, zie hierboven bij punt 5.1.3.

"Wat nu? Moeten we proberen om een andere betekenis in de tekst te stoppen dan de betekenis die hij bij een eerlijke lezing heeft? Daar pas ik voor.Ik las zojuist de uitleg van een zeer bekwame doctor in de theologie die de tekst zo uitlegt dat hij weggeredeneerd wordt. Hij past grammaticaal buskruit op de tekst toe, en blaast de tekst op terwijl hij hem uitlegt Mijn liefde voor consequent zijn jegens mijn eigen leerstellige inzichten is niet groot genoeg om me toe te laten om ook maar één enkele tekst van de Schrift te veranderen. Ik heb een groot respect voor orthodoxie, maar mijn liefde voor de inspiratie van de bijbel is groter. Ik zou liever honderd keer inconsequent lijken tegenover mijzelf dan inconsequent te zijn met het woord van God. "

Dit is niet de enige manier waarop calvinisten deze tekst proberen weg te redeneren. Sommigen stellen dat Petrus wel zegt dat Jezus deze valse leraren heeft gekocht met zijn bloed, maar, zo voegen ze er aan toe, Petrus bedoelde dat niet echt. Hij zei het alleen maar bij wijze van spreken om een punt duidelijk te maken. Ze beweren dat Petrus iets beweerde dat niet waar was om een punt duidelijk te maken. Maar welk punt dan? Het einde is zoek als je zo met de Bijbeltekst omgaat. Als iets je niet bevalt dan zeg je dat Paulus het niet echt meende.

+ Schriftgedeelten die zeggen dat God verlangt naar het behoud van alle mensen

Er zijn Bijbelteksten die duidelijk maken dat God verlangt naar het behoud van ieder mens. Dat ondersteunt dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Want als God werkelijk naar het behoud van alle mensen verlangt dan is het logisch dat Hij hun behoud ook mogelijk heeft gemaakt.

Dit zijn twee van de duidelijkste teksten:

"maar Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, maar dat allen behouden worden" (2 Petrus 3:9)

"Zeg tot hen: zo waar Ik leef, luidt het woord van de Here Here, Ik heb geen behagen in de dood van de goddeloze, maar veeleer daarin, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft" (Ezechiël 33:11)

God heeft geen vreugde in een zondaar die verloren gaat. Hij is wel verheugd over een zondaar die zich bekeert. Daar heeft hij behagen in, daar heeft God lust in.

Een andere tekst die duidelijk zegt dat God verlangt naar het behoud van alle mensen is 1 Timotheus 2:6. "*God onze Heiland die wil dat alle mensen behouden worden*" (1 Timotheus. 2:4). Omdat Hij verlangt naar het behoud van alle mensen heeft Hij het behoud voor alle mensen mogelijk gemaakt. In dit vers, vers 4, staat dat God wil dat alle mensen behouden worden en direct daarna staat in vers zes dat Hij dat mogelijk heeft gemaakt doordat Jezus voor 'allen' (voor alle mensen) is gestorven.

Sommige calvinisten proberen door een onbijbelse en scholastieke redenering te ontkennen dat God verlangt naar het behoud van alle mensen. Dat doet men door in God onderscheid te maken tussen Gods wil des bevels en Gods wil des besluits. In 1 Timotheus 2:4 gaat het dan, zo stelt men, om Gods wil des bevels. Je zou de tekst dan moeten lezen als "God onze Heiland die alle mensen 'beveelt' om behouden te worden." Dit is niet anders dan een ijdel spel met woorden. Het is tekstinleg in plaats van uitleg. De natuurlijke uitleg is dat God verlangt naar het behoud van alle mensen. Deze natuurlijke uitleg wordt ondersteund door andere Bijbelgedeelten waaronder het hierboven geciteerde Ezechiël 33:11. En door het directe verband waarin 1 Timotheus 2:4 staat.

Achter hun redenering zit een beeld van God dat eerder bij het Griekse denken aansluit dan bij de Bijbel. De Grieken vonden de idee dat God emoties zou hebben te aards, te laag voor de hoogste God. In aansluiting bij dit Griekse denken wordt in de hierboven aangegeven scholastieke redenering genegeerd dat God emoties heeft. Men spreekt over een God die beveelt en besluit: men spreekt over Gods wil des bevels en Gods wil des besluits. Maar er wordt aan voorbijgezien dat God dingen wil omdat Hij er naar verlangt.

De Bijbel maakt duidelijk dat God verlangt naar het behoud van elke zondaar. Denk maar aan het bewogen pleiten van God bij het volk Israël, aan Zijn worsteling om het hart van Israël. We zien Hem dreigen, pleiten, lokken, waarschuwen, uitnodigen. Alles om het hart van Israël te winnen.

"Hoe zou ik u prijsgeven, Efraim, u overleveren Israël ... Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt mijn erbarming opgewekt" (Hosea 11:8).

"De ganse dag heb ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk" (Romeinen 10:21).

God die zijn handen naar ons uitstrekt, niet even, maar de ganse dag.

Denk ook aan de verzuchting in het hart van de Here Jezus toen hij weende over Jeruzalem: "*Jeruzalem, Jeruzalem ... hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild*" (Matth. 23:37). Let op het woordje 'dikwijls'. "*hoe dikwijls - hoe vaak - heb Ik uw kinderen willen vergaderen*" Er is pijn in het hart van God over elk mens die zich weigert te bekeren, over elk mens die zijn uitgestoken hand negeert.

Omdat God naar het behoud van ieder mens verlangt heeft Hij het behoud van alle mensen mogelijk gemaakt. Dat staat in 1 Timotheus 2:1-6.

+God laat voor alle mensen bidden: "*Ik vermaan u ...smekingen, gebeden, voorbeden te doen voor alle mensen...*" (:1) .

+ God wil dat alle mensen behouden worden: "*God ... die wil dat alle mensen behouden worden*" (:4).

+ Jezus heeft zich gegeven als een losprijs voor allen: *"die zich gegeven heeft als een losprijs voor allen"* (:6)

Omdat God naar het behoud van alle mensen verlangt is het logisch dat God hun behoud mogelijk heeft gemaakt door Zijn Zoon te geven als losprijs voor allen.

De boodschap aan de mensen is: "Alles is gereed. Het offer is gebracht. Het is voor jou. Komt, koopt en eet zonder geld. Laat je behouden, laat je met God verzoenen."

Jezus is voor je gestorven, maar je hebt er niets aan als je, je niet bekeert.

+ **Schriftgedeelten die het evangelie aan ieder aanbieden**

Het evangelie wordt aan iedereen aangeboden. Dat aanbod zou niet eerlijk zijn als er niet voor alle mensen was betaald.

"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En Wie dorst heeft kome, en wie wil nemen het water des levens om niet" (Openbaring 22:17)

"opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren ga" (Johannes 3:16)

"van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door zijn naam" (Hand. 10:43)

5.1.5. Bezwaren tegen de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven

In de bestrijding van de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven gebruikt het Calvinisme ook enkele logische redeneringen. Die argumenten worden hieronder besproken.

Dan zou God de zonde twee keer straffen

Men redeneert als volgt: Als klopt dat Jezus voor alle mensen is gestorven, hoe kan God dan straks degenen die niet geloven nog straffen? Want als Jezus voor hen gestorven is, heeft Hij de straf voor hun zonden al voor hen gedragen. Als God dan nog een keer die mensen voor diezelfde zonden gaat straffen, dan zou Hij twee keer dezelfde zonde straffen. Dat is onrechtvaardig. We weten dat God niet onrechtvaardig kan handelen. En we weten dat Hij in het laatste oordeel de mensen toch straft op grond van hun werken. Dus, zo concludeert men, Jezus kan onmogelijk ook gestorven zijn voor de mensen die niet geloven.

Het calvinisme gaat geregeld in de fout door geredeneer. Redeneringen in de vorm van: 'als dit dan dat en dan weer dat'. Het gevaar is dat men met dit soort logische redeneringen de eenvoudige en duidelijke uitspraken van de Schrift tegensprekt. Dat is hier ook het geval. We hebben hierboven gezien dat de Bijbel duidelijk, rechtstreeks en op verschillende manieren verklaart dat Jezus voor alle mensen is gestorven. En toch probeert het Calvinisme met logische redeneringen deze duidelijke teksten van hun kracht te beroven. Het is gevaarlijk om vanuit de Bijbel logische redeneringen te ver door te voeren. Als je dat met bijvoorbeeld de drie-eenheid gaat doen dan loop je ook vast. Wij moeten laten staan wat duidelijk en rechtstreeks in de Bijbel staat. Ook al krijgen we het misschien voor ons menselijke verstand niet helemaal op een rijtje.

Maar nu de redenering zelf. In de redenering over het twee keer straffen wordt over het hoofd gezien dat er een verschil is tussen (1) Gods voorziening in de vergeving en (2) de toepassing

daarvan. God heeft door het offer van Jezus voorzien in vergeving voor alle mensen, maar ieder mens moet het zich wel persoonlijk toe-eigenen, door zijn of haar vertrouwen op Jezus te stellen.

God zegt: "Jezus is voor je zonden gestorven, maar als je daar je vertrouwen niet opstelt, dan moet je alsnog zelf voor je zonden betalen." Dat is wat we in de Bijbel lezen. Daar moeten we aan vast houden.

Voor ieder mens ligt er een paspoort voor de hemel klaar. Het is al betaald met het bloed van Jezus. Maar je hebt er niets aan als je het niet persoonlijk ophaalt en ondertekent. Want alleen dan is het paspoort geldig.

Dan zou Jezus falen

De redenering gaat als volgt. Als het waar is dat Jezus voor alle mensen is gestorven en er gaan toch mensen verloren dan heeft Jezus gefaald. We weten dat Jezus niet kan falen, dus het kan niet waar zijn dat Hij voor alle mensen is gestorven.

De fout in de redenering is de stelling dat Jezus zou falen als mensen voor wie Hij gestorven is verloren gaan. Want dat is niet het geval. Jezus stierf om het voor ieder mens mogelijk te maken om behouden te worden. God heeft Zijn Zoon gegeven voor de wereld. Zo geeft Hij ieder mens de kans om behouden te worden. Dat doel heeft God bereikt. Hoezo falen?

"Alzo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die geloof niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe." (Johannes 3:16)

Waarom is Jezus gestorven? *"opdat een ieder die gelooft niet verloren ga, maar eeuwig leven hebben"*. En opdat een ieder die wil kan komen: *"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet."* (Openbaring 22:17)

Dan zou Jezus bloed verspild zijn

Dit komt op hetzelfde neer als wat zojuist hierboven is besproken.

Het zou Jezus onteren

Men redeneert: Als Jezus ook voor de mensen is gestorven die niet tot geloof komen, dan is Hij tevergeefs voor hen gestorven, dan heeft Hij gefaald. Daarom onteert de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven de Here Jezus. Het haalt Hem naar beneden.

Ook deze redenering is voor een niet-calvinist in eerste instantie onbegrijpelijk. Want Jezus heeft niet gefaald als mensen er voor kiezen om niet te geloven. Het was Gods bedoeling om ieder mens een kans te geven om uit eigen vrije wil voor of tegen Hem te kiezen. Die kans heeft ieder mens gekregen door Jezus dood aan het kruis. Dat doel heeft God bereikt.

Ook als een mens niet vertrouwt op het offer dat voor Hem is gebracht wordt God verheerlijkt. Want doordat Jezus ook voor mensen die weigeren zich te bekeren is gestorven wordt hen alle excuses ontnomen. Ze hebben straks bij het laatste oordeel geen enkele verontschuldiging. Ze hebben uit vrije wil het behoud afgewezen, dat ook voor hen was bestemd. Ze hadden behouden kunnen worden (2 Thessalonicenzen 2:10). Jezus bloed was ook voor hen gestort, maar ze hebben niet gewild. *"Hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels, en gij hebt niet gewild."* (Lucas 13:34).

Het leidt onvermijdelijk tot alverzoening

Alverzoening is de leer dat uiteindelijk alle mensen behouden zullen worden of ze nu persoonlijk in Jezus geloven of niet.

De redenering luidt als volgt. Als Jezus werkelijk voor alle mensen is gestorven dan is het nog maar een kleine stap naar alverzoening. En het is onvermijdelijk dat mensen vroeg of laat die stap nemen. Daarom is de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven gevaarlijk. Als je kijkt naar de onvermijdelijke vrucht van de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dan bevestigt dit dat die leer niet Bijbels kan zijn.

Deze redenering klopt niet. Om te beginnen is de stelling dat het vanuit de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven nog maar een kleine stap naar alverzoening is, niet juist. Het is geen kleine stap maar een geweldige stap. Want de Bijbel zegt keer op keer dat een mens alleen behouden wordt als hij persoonlijk in Jezus gelooft.

"Wie gelooft en zich laat dopen zal behouden worden, maar wie niet gelooft zal veroordeeld worden." (Marcus 16:16)

"Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God" (Joh. 3:18)

"Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven, doch wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem" (Joh. 3:36).

Dit zijn slechts enkele van de vele teksten die hetzelfde zeggen.

Er zijn weinig dingen die zo vaak en zo duidelijk in de Bijbel staan. Wie dat verwerpt, verwerpt de Bijbel. Dit snijdt de weg af naar alverzoening. Zolang je aan het gezag van de Bijbel vasthoudt is het onmogelijk om in de dwaling van de alverzoening terecht te komen.

Bovendien bewijst de kerkgeschiedenis dat de stelling dat het aanvaarden van de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven automatisch tot alverzoening leidt niet juist is. Zo staan bijvoorbeeld de Lutherse kerken al bijna vijfhonderd jaar officieel op het standpunt dat Christus voor alle mensen is gestorven. En toch zijn ze niet afgezakt tot alverzoening. Dat gebeurt alleen als kerken vrijzinnig worden. Hetzelfde geldt voor de grote wesleyaanse-methodisten kerken in de Engelstalige wereld. In de negentiende eeuw was de methodisten kerk in Amerika zelfs de grootste Bijbelgetrouwe kerk. De methodistenkerken staan al meer dan twee honderd jaar op het standpunt dat Christus voor alle mensen is gestorven en ook zij zijn niet overgegaan tot alverzoening. Ook de vele pinkster- en charismatische kerken en gemeenten staan voor bijna honderd procent op het standpunt dat Jezus voor alle mensen is gestorven. En in de ruim honderd jaar van hun bestaan zijn ook zij niet vervallen tot alverzoening.

Het is onbegrijpelijk dat er medechristenen zijn die, ondanks deze feiten, toch blijven beweren dat de leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven vroeg of laat onvermijdelijk tot alverzoening leidt.

We moeten vasthouden aan wat we duidelijk en direct in de Schrift zien staan. Als we de Bijbel lezen dan zien we deze twee waarheden:

- (1) Zonder persoonlijk geloof en bekering kan een mens niet behouden worden
- (2) Christus is voor alle mensen gestorven, zodat ieder die wil behouden kan worden.

Als we deze twee duidelijke Bijbelse lijnen combineren dan volgt daaruit dat Jezus voor alle mensen is gestorven, maar dat een mens daar alleen wat aan heeft als hij daar persoonlijk zijn vertrouwen op stelt.

5.2. Er is geen Bijbels bewijs dat Jezus uitsluitend voor de uitverkoren gestorven is

We hebben in de punten hierboven het Bijbelse bewijs voor de stelling dat Jezus voor alle mensen is gestorven besproken. We zullen nu onderzoeken welk bewijs men, vanuit het Calvinisme, aanvoert voor de stelling dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven.

5.2.1. Men wijst op teksten die zeggen dat Jezus voor Zijn volk is gestorven

Hieronder worden er twee geciteerd.

+ Efeze 5:25

"Evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad en zich voor haar heeft overgegeven"

+ Joh. 10:14,15

"Ik ben de goede herder en Ik ken de mijne en de mijne kennen Mij ... en Ik zet mijn leven in voor de schapen"

Deze Bijbelteksten zeggen inderdaad dat Jezus voor zijn volk (voor de uitverkorenen) is gestorven. Maar dat is niet wat de aanhangers van beperkte verzoening moeten bewijzen. Ze moeten bewijzen dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. En dat staat niet in deze teksten.

Men leest in deze teksten iets wat er niet staat. Men trekt uit de teksten een conclusie die niet dwingend is. Men wijst op de teksten waar staat dat Jezus voor zijn volk is gestorven en vervolgens concludeert men: " Jezus is voor zijn volk gestorven, dus is Jezus alleen voor zijn volk gestorven".

Het volgende voorbeeld illustreert de fout die gemaakt wordt. Als ik zeg dat ik van mijn vrouw houd, betekent dat nog niet automatisch dat ik alleen van haar houd. Het betekent niet dat ik ook niet van andere mensen kan houden. Naast mijn vrouw houd ik ook van mijn kinderen en van vele andere mensen. Als er in de Bijbel staat dat Jezus voor zijn volk is gestorven betekent dat nog niet automatisch dat Hij ook niet voor de anderen kan zijn gestorven.

De Bijbel zegt zowel het ene als het andere. De Bijbel zegt dat Jezus voor zijn volk is gestorven en tegelijkertijd zegt de Bijbel ook dat Jezus voor alle mensen is gestorven. *"En Hij is een verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze maar voor die der gehele wereld"*. (1 Johannes. 2:2). Die twee uitspraken zijn niet in tegenspraak met elkaar, ze sluiten elkaar niet uit.

Nog een illustratie, deze keer uit de Bijbel, die aantoont dat de redenering niet deugt. De apostel Paulus zegt in Galaten 2:20 dat Christus zich voor hem heeft overgegeven. *"Christus ... die mij heeft liefgehad en zich voor mij heeft overgegeven"*

Als je dezelfde logica volgt die het calvinisme gebruikt als het zegt: "Jezus is voor zijn volk gestorven, dus is Hij alleen voor Zijn volk gestorven", dan moet je op basis van Galaten 2:20 concluderen dat Christus alleen voor Paulus is gestorven.

5.2.2. Er zijn teksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven

Het calvinisme wijst op teksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven. Er zijn inderdaad Bijbelteksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven².

+ Marcus 10:45

"de Zoon des mensen is ... gekomen .. om zijn leven te geven als losprijs voor velen"

+ Marcus 14:24

"dit is het bloed van mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt"

Zie je wel, zegt men, Hij is voor velen gestorven dus, zo concludeert men, niet voor allen.

Taalkundig gezien kan het inderdaad betekenen dat Jezus niet voor allen is gestorven. Maar taalkundig kan het 'velen' uit deze teksten met evenveel recht opgevat worden als veel, velen, een groot aantal. Op deze laatste manier is 'velen' bijvoorbeeld in Romeinen 5:18,19 gebruikt. Deze verzen zeggen: (1) in Adam sterven 'alle mensen' en (2) 'velen' zijn door de overtreding van Adam zondaren geworden.

"Derhalve dat het voor alle mensen door één overtreding (dat is door de overtreding van Adam) tot veroordeling is gekomen want gelijk door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren zijn geworden " (Rom. 5:18,19).

Eerst wordt gezegd dat het voor alle mensen door de ene overtreding van Adam tot veroordeling is gekomen. Daarna wordt gezegd dat door de ongehoorzaamheid van Adam zeer velen zondaren zijn geworden.

Als met velen in de Bijbel altijd sommigen zou worden bedoeld, dan zijn niet alle mensen door de overtreding van Adam zondaren geworden.

We weten uit de Schrift dat alle mensen door de overtreding van Adam zondaren zijn geworden. En toch wordt in vers 19 gesproken over *"zeer velen"*.

Het is duidelijk dat velen hier wordt gebruikt met de betekenis van veel (een groot aantal) en niet met de betekenis van sommigen, van een beperkte groep. De 'alle mensen' uit vers 18 zijn gelijk aan het 'zeer velen' uit vers 19. Het gaat hier om 'alle mensen' die met 'zeer velen' worden aangeduid.

Het gebruik van het woord 'velen' bewijst daarom niet dwingend dat het in teksten als Marcus 10:45, waar het calvinisme zich op beroept, om een beperkte groep gaat. Als Jezus zegt dat Hij zijn bloed heeft gestort voor velen, dan is dat niet strijdig met andere Bijbelteksten waar staat dat Hij zich gegeven heeft voor alle mensen.

Dit is de situatie. Er zijn teksten die zeggen dat Jezus voor velen is gestorven (Marcus 10:45, 14:24). En er zijn teksten die zeggen dat Jezus voor allen is gestorven (1 Timotheus 2:4 en de andere teksten die in 5.1. zijn besproken). Omdat we geloven dat de Bijbel het onfeilbare woord van God is gaan we ervan uit de God Zichzelf in de Bijbel niet tegenspreekt. Dan blijven er twee mogelijkheden over om die teksten met elkaar in overeenstemming te brengen. De eerste is dat met de teksten die spreken over 'allen' niet 'allen' wordt bedoeld maar 'sommigen'. Dat is de calvinistische oplossing.

² Naast Marcus 10:45 en 14:24, zijn dat ook Jesaja 53:11 en

De andere mogelijkheid is dat met 'velen' in die teksten ook 'allen' wordt bedoeld. Dit laatste is de Bijbelse oplossing. Hierboven is er al op gewezen dat in Romeinen 5:19 met velen ook alle mensen wordt bedoeld. Velen in de betekenis van een grote hoeveelheid kan dus taalkundig gezien 'allen' betekenen. Dat hangt van de context af waarin het gebruikt wordt. Maar doorslaggevend is het Schrift met Schrift vergelijken. Als we kijken naar andere Bijbelgedeelten die over hetzelfde onderwerp gaan, dan is het duidelijk dat er vele Bijbelgedeelten zijn die op verschillende manieren zeggen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Die teksten zijn hierboven, onder punt 5.1, besproken. En tegelijkertijd is er geen enkele Bijbeltekst te vinden die zegt dat Jezus uitsluitend voor zijn volk is gestorven.

5.2.3. Men beroept zich ook op een enkele tekst die indirect hun standpunt zou bevestigen

Het bekendste vers waar calvinisten zich op beroepen is een vers uit het hogepriesterlijk gebed, waarin Jezus zegt dat Hij niet voor de wereld, maar alleen voor de zijnen bidt. *"Ik bid voor hen; niet voor de wereld bid Ik U, maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt.."* (Johannes 17:9)

Maar ook hier concludeert men opnieuw te veel uit de tekst. Dat Jezus dit heeft gezegd betekent niet dat Jezus nooit voor de wereld heeft gebeden. Het wil alleen zeggen dat Hij op dat moment zich in zijn gebed specifiek op zijn discipelen richtte. Hij was zijn discipelen aan het voorbereiden op zijn vertrek van de aarde en Zijn terugkeer naar de hemel. *"En Ik ben niet meer in de wereld, maar zij zijn in de wereld en Ik kom tot U. Heilige Vader, bewaar hen in uw naam ..."* (Johannes 17:11). In dat verband deed Hij voorbede voor zijn volgelingen en allen die later in Hem zouden geloven.

We zien Hem niet lang daarna wel degelijk voor ongelovigen bidden. Toen Hij door de Romeinse soldaten aan het kruis werd genageld bad hij voor hen: *"Vader vergeeft het hun, want ze weten niet wat ze doen."* (Lucas 23:34)

5.3. De slotconclusie

De leer dat Jezus voor alle mensen gestorven is, is Bijbels. De leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven is dat niet.

De leer dat Jezus voor alle mensen is gestorven is gebaseerd op directe duidelijke uitspraken van de Bijbel. Dezelfde zaak wordt op verschillende manieren gezegd. Christus is gestorven voor de zonden der gehele wereld, voor allen, voor alle mensen, en voor een ieder. Er zijn ook andere teksten die indirect bevestigen dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Zoals de tekst over de valse leraren die door Jezus gekocht waren. En alle teksten die zeggen dat God verlangt naar het behoud van alle mensen.

In tegenstelling daarmee is er in de Bijbel geen enkele Bijbeltekst te vinden die zegt dat Jezus alleen voor de uitverkoren is gestorven. De teksten die men aanvoert zijn in de punten hierboven besproken. Van die teksten is aangetoond dat ze niet zeggen wat men ze wil laten zeggen. Het staat er simpelweg niet. De leer dat Jezus uitsluitend voor alle mensen is gestorven rust niet op directe uitspraken van de Schrift. Je kunt het ook niet dwingend logisch uit andere Schriftplaatsen afleiden. Daar komt nog bij dat de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven in strijd is met vele teksten die duidelijk verklaren dat Jezus voor alle mensen is gestorven.

5.4. De schadelijke gevolgen van de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven

De leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven heeft allerlei schadelijke gevolgen. Enkele daarvan worden hieronder in het kort besproken:

Het is van invloed op het antwoord op de vraag: "Is het voor mij, is het wel voor mij?"

Als je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dan is het antwoord op de vraag of het behoud ook voor jou is: "Ja, het is voor jou, Jezus is voor alle mensen gestorven, dus ook voor jou. Je mag komen. Er is voor je betaald."

Als je gelooft dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven, dan is het antwoord: "Of het voor jou is weten we niet, Jezus is alleen voor de uitverkorenen gestorven en of je uitverkoren bent moet nog blijken. Het is wachten op de onwederstandelijke roeping, als die komt dan weet je dat je uitverkoren bent."

Het is van invloed op de toe-eigening van het heil en geloofs zekerheid

Als je gelooft dat Jezus voor alle mensen is gestorven, ligt de grond buiten jezelf. Er is de voor ieder geldige verklaring van de Bijbel dat Jezus voor alle mensen is gestorven, dus ook voor jou. Je mag op grond daarvan weten dat het ook voor jou is. Je mag het aannemen. Daar kun je op bouwen en steunen.

Geloof is God op zijn woord nemen. Je leest wat er in de Bijbel staat, je gelooft het. Je gelooft dat het waar is en je gaat er op in, je handelt ernaar, je stelt je vertrouwen er op. Het geloof gaat staan op het woord van God en zegt: "Dank U wel. Als dat zo is dan kom ik. Als dat zo is dan stel ik daar mijn vertrouwen op."

Als je gelooft dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven, ligt de grond in jezelf. Op basis van het objectieve Bijbelse woord weet je niet of het wel voor jou is. Er moet blijken of je uitverkoren bent. Je moet in jezelf kijken of het geloof in je ontspringt. Als er geloof ontspringt dan weet je daaraan dat het ook voor jou is, dan weet je daaraan dat je bij de uitverkoren hoort. Een complicerende factor daarbij is dat in calvinistische kringen vaak niet helder is wat het zaligmakende geloof precies is. En dat men leert dat het geloof een gave van God is. Je kunt uit jezelf niet geloven, het moet je gegeven worden. Geloof wordt bewust of onbewust gezien als het hebben van een aantal ervaringen. Als die op de juiste wijze en in de juiste sterkte komen, dan mag je er op hopen uitverkoren te zijn. De grond ligt in een subjectieve beleving. Zie hoofdstuk 12 over zekerheid van behoud (geloofs zekerheid).

De gevolgen voor het beeld van God, voor het karakter van God

Als Jezus inderdaad voor alle mensen is gestorven dan bewijst dit dat God van alle mensen houdt. Hij heeft de wereld - alle mensen - zo lief gehad, dat Hij zijn eniggeboren zoon voor hen gegeven heeft (Johannes 3:16). Dat betekent dat Gods liefde, zonder onderscheid, naar alle mensen uitgaat.

De leer dat Jezus alleen voor de uitverkoren is gestorven bewijst dat God alleen van de uitverkorenen houdt. De tekst Johannes 3:16 wordt gelezen als "alzo lief heeft God 'de wereld van de uitverkoren' gehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft".

Een onderwijzeres van een reformatorische school vertelde mijn vrouw dat de leerkrachten de tekst van het kinderlied "God houdt van alle kinderen" hadden veranderd in "God houdt van al zijn kinderen". Want de kinderen mochten natuurlijk niet gaan denken dat God van alle kinderen houdt. Ze wilden voorkomen dat de kinderen door het lied de indruk kregen dat Gods liefde hen zonder onderscheid zoekt. Want dat is natuurlijk, volgens het calvinisme,

niet het geval. God houdt alleen van kinderen die uitverkoren zijn. Voor de andere kinderen is Hij ook wel tijdelijk goed. Hij laat zijn zoon over hen opgaan (Mattheus 5:45), maar Hij heeft hen tegelijkertijd van eeuwigheid bestemd om voor eeuwig te lijden in de hel. Kun je dat liefde noemen? Het gaat voor de niet uitverkoren kinderen immers, volgens het calvinisme, onvermijdelijk op de hel aan.

Een God die alle mensen werkelijk liefheeft. Een God die het beste met de mensen voor heeft kent het consequente calvinisme niet.

Het antwoord op de vraag waarom iemand verloren gaat

Waarom gaat iemand verloren? De christenen die geloven dat Jezus voor alle mensen gestorven is, leren dat je verloren gaat omdat je geweigerd hebt om Gods uitgestoken hand aan te nemen. Omdat je jezelf verhardt hebt tegen de liefde Gods. Je had behouden kunnen worden, maar je hebt het zelf niet gewild. Er is geen excuus.

Het calvinisme zegt dat je verloren gaat omdat je niet bij de uitverkorenen hoort. Want als je niet bij de uitverkorenen hoort dan heb je geen enkele kans. Want, zo leert het calvinisme, je kunt alleen behouden worden als het geloof je geschonken wordt. En God heeft besloten om sommige mensen het geloof niet te schenken. Als je bij die groep hoort dan heb je pech gehad. Je kunt dan niet geloven.

5.5. Het getuigenis van de kerkgeschiedenis

Uit de kerkgeschiedenis blijkt dat de eerste eeuwen alle christenen geloofden dat Jezus voor alle mensen is gestorven. Pas in vijfde eeuw na Christus verscheen in de persoon van Augustinus de eerste invloedrijke christelijke leraar die leerde dat Christus alleen voor de uitverkoren is gestorven. En zelfs hij is daar niet duidelijk over. Vandaar dat er door historici nog over gedebatteerd wordt over wat zijn standpunt in deze kwestie was.

In de negende eeuw was er nog de monnik Gottschalk die leerde dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Maar mensen die dit leerden waren zeldzaam. Dat bleef zo tot de tijd van de Reformatie.

Toen Luther, in 1517, zijn stellingen tegen de aflaten aan de deur van de slotkapel in Wittenberg sloeg, begon de Reformatie. De Reformatie splitste zich na enige tijd in twee hoofdstromen: de lutherse en de calvinistische. Vanaf het begin heeft Luther gestaan op het standpunt dat Christus voor alle mensen is gestorven. Dat is nog steeds het officiële standpunt van de Lutherse kerken. Zie, ter illustratie, wat Luther schreef over Johannes 3:16. Voor de duidelijkheid citeer ik eerst de tekst, daarna geef ik Luthers commentaar.

"Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe."

Het commentaar van Luther: "Het wordt door onze lieve Heere Christus Zelf verkondigd, dat wij waarlijk geen reden hebben om aan deze prediking van dat Woord te twijfelen, daar Hij immers zegt, dat Zijn Vader in de hemel, die de waarachtige eeuwige God is, de wereld zo heeft liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Nu moet gij en alle mensen toch erkennen, dat de wereld niet Petrus, Paulus of Maria heet; maar dat de wereld heet: het gehele menselijke geslacht als een geheel. Gelooft gij nu dat gij een mens zijt?

Daarom moet gij uit deze woorden besluiten, dat dit geschenk u evengoed toebehoort als Petrus en Paulus, omdat gij even zozeer mens en een stuk der wereld zijt als zij. Dat men God toch in Zijn Woord niet tot een leugenaar maakt en denkt: wie weet, zou ik ook wel onder

degenen zijn, aan wie deze Zoon geschonken, en het eeuwige leven beloofd is. Want dat noem ik de Heere onze God tot een leugenaar maken.

(Bron: M. Luther, *Leerrede over Johannes 3*, Stemmen uit Wittenberg, deel 4)

Zelfs binnen het Calvinisme was er tot de tijd van de Synode van Dordrecht geen eenstemmigheid op dit punt. Onderzoek van de geschriften van Calvijn leert dat hij op zijn minst ook twijfelde. Hij zwalkte heen en weer. Er zijn vele plaatsen, bijvoorbeeld in zijn commentaren op Bijbelboeken, te vinden waar hij duidelijk leert dat Christus voor alle mensen is gestorven.

Zie zijn commentaar op Kolossenzen 1:15. Daar zegt hij dat door de dood van Christus alle zonden van de wereld zijn uitgeboet. In zijn commentaar op Jesaja 53:12 zegt hij dat de schuld van de gehele wereld op Jezus werd gelegd. In zijn commentaar op Johannes 1:29 zegt hij dat Johannes door te spreken over de zonde der wereld deze goedheid zonder onderscheid uitstrekt naar het gehele menselijke geslacht. In zijn commentaar op 2 Petrus 3:9 zegt hij dat Gods wonderbare liefde jegens het menselijke ras blijkt uit het feit dat God er naar verlangt dat alle mensen behouden zullen worden. In zijn commentaar op Galaten 5:12 zegt hij nogmaals dat Christus geleden heeft voor de zonden der gehele wereld.

Ook in Calvijns *Institutie* zegt hij dat Christus geleden heeft voor de redding van het gehele menselijke ras (3.1.1.). Ik citeer: "En in de eerste plaats moeten wij weten, dat al wat Christus tot zaligheid van het menselijke geslacht geleden en gedaan heeft"

In zijn boek over predestinatie zegt hij dat het onbetwistbaar is dat Christus kwam voor het uitboeten van de zonden van de gehele wereld (IX.5). In zijn boek over het mysterie van de godsvrucht spreekt hij zelfs over zielen die verloren gaan, zielen die gekocht waren met het bloed van Christus (p. 83, Engelse uitgave).

De Heidelbergse Catechismus is uit 1563. De Dordtse leerregels zijn bijna zestig jaar later opgesteld. In de Heidelbergse Catechismus ontbreekt nog de leer dat Jezus uitsluitend voor de uitverkorenen is gestorven. Integendeel er staat zelfs dat Jezus met zijn lijden de toorn van God tegen de zonde van het gehele menselijke geslacht gedragen heeft. Ik citeer uit het antwoord op vraag 37: "*Dat Hij aan lichaam en ziel ... de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft*"

Pas een tijd later is door de synode van Dordrecht het verschil van inzicht over deze kwestie op scherp gezet. Predikanten die niet achter de stelling dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven stonden werden afgezet. De hele kerk werd voor de keuze gesteld: dit aannemen of vertrekken. Als Luther nog had geleefd dan zou hij vanaf dat moment niet meer welkom zijn geweest op de kansel van de Nederlandse Kerk, omdat hij op dit punt de Dordtse Leerregels niet kon onderschrijven